

TÜRKİYE'DE **STK**'LAR İŞLEVLERİNİ YERİNE GETİREBİLİYOR MU?

Son on yılda ülkemizdeki sivil toplum kuruluşlarının (STK) hem sayılarında, hem de faaliyet gösterdikleri alanların çeşitliliğinde bir artış gözleniyor. Buna karşın, STK'ların, kurumsal yapılarını güçlendirmeleri konusundaki sorunları da dikkat çekiyor.

Bu kapsamda, "Sivil Toplum" başlığı ile her sayıda bir STK'yı tanıtacağız, çalışma alanlarına faaliyetlerine yer vereceğimiz bir bölüm oluşturduk. Bu sayımızda İstanbul Bilgi Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren "STK Eğitim ve Araştırma Birimi"ni tanıtıyoruz:

İstanbul Bilgi Üniversitesi bünyesinde Mart 2003'te kurulan STK Eğitim ve Araştırma Birimi, STK'ların etkin çalışma sorununun çözümüne ve çoğulcu demokraside STK'ların rolünün güçlendirilmesine katkıda bulunmayı amaçlıyor.

İstanbul Bilgi Üniversitesi öğretim üyelerinden **Dr. Alper Akyüz** ile Türkiye'de STK oluşumları, gelişimi ve sivil toplumun ihtiyaçları konusunda görüşlerini paylaştık.

Kendisinden öncelikle genel hatlarıyla Sivil Toplum Kuruluşu (STK) 'nun tanımını yapmasını rica ettik. Alper Akyüz; Sivil toplum kuruluşunun aslında Türkiye'ye özel olarak uydurulmuş bir terim olduğunu ancak artık kullanımı oturduğu için bu şekilde kullanılmaya devam edildiğini belirtiyor. "İngilizce'de bunu karşılayabilecek iki ayrı terim var: Tam çeviri olarak karşılığı '**Civil Society Organisations**' olabilecek en geniş tanım sivil toplum içinde aktif olan her türlü örgütlenmeyi, bu arada siyasi partileri, üniversiteleri, sanayi ve ticaret odalarını bile kapsıyor." diyor.

Yurt dışında NGO, '**Non-governmental Organisations**' olarak geçen terimin ise, Türkiye'de genelde kullanılan anlama daha yakın olduğunu, ancak 'hükümet dışı örgütler' anlamına geldiğini Türkçe'de ve Türkiye'de çok uygun bulunmadığı için 'Sivil Toplum Kuruluşu' deyiminin oturmuş bir terim olduğunu vurguluyor.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde çalışan **STK'lara** genel olarak **kalkınma kuruluşları** deniliyor. Ancak bu tanımlamanın oldukça sınırlayıcı olduğunu belirten Alper Akyüz; "Gelişmekte olan ülkelerde bu türden hareketler hizmet, savunuculuk ve/veya eylem şeklinde çalışır. En önemli işlevlerinin karar mekanizmalarıyla yurttaşlar ve kendi temsil ettikleri toplumsal 'dertler' arasında bir köprü ve tercüman görevi görmek ve bünyesinde barındırdığı uzmanlığı toplumdaki değişiklikler için kullanmaktır" diyor.

Türkiye'deki STK'ların bu işlevleri yeterince yerine getiremediklerini, en başta da örgütlü bir toplum olmadığımız için bu kuruluşların sayılarının yetersiz kaldığını ve seçimler dışında yurttaşın politika süreçlerine katılımının da aynı ölçüde sınırlı olduğuna dikkat çekiyor.

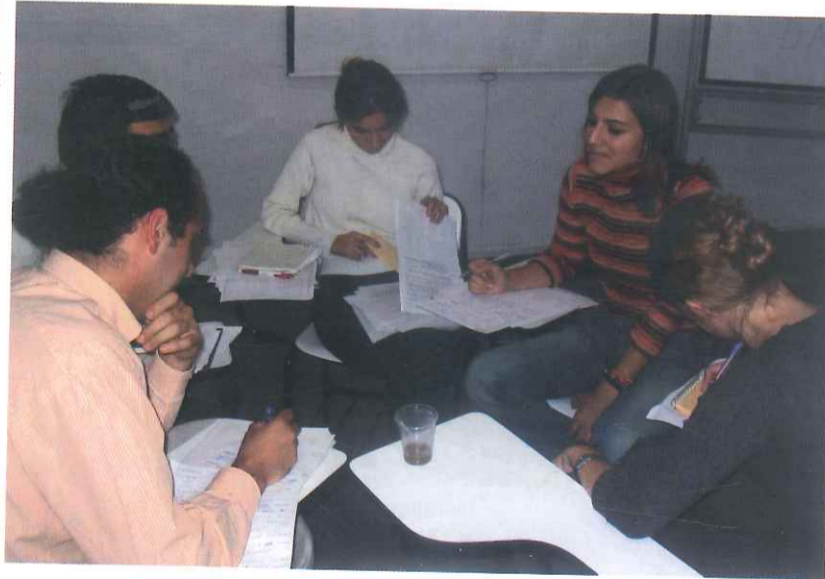
Yurtdışında STK'lar nasıl çalışıyor?

Yurt dışındaki STK'larla ilgili de bilgi veren Alper Akyüz; Amerika ve Avrupa'daki sistemin birbirinden oldukça farklı olduğunu dile getiriyor. Bu farklılığın, yurttaşlık anlayışları ve devlete attıkları görevlerdeki farklılıktan kaynaklandığı yorumunu yapıyor. **Amerika'da** sosyal devlet olgusunun zayıflığı nedeniyle daha çok hayırseverlik ve yerel dayanışma örgütlerinin yaygın olduğunu, **Avrupa'da** ise politik katılımı amaçlayan ve sosyal ve kültürel dışlanmaya karşı etkinlik gösteren STK'ların ağırlıklı olduğunu belirtiyor.

Türkiye'de STK'larla ilgili en büyük ihtiyacın; serbest kaynak dediğimiz, kişi ve kuruluşların proje dışı bağış ve gelir kaynaklarında olduğunu ve bu kaynağın şeffaf ve hesap verebilir olarak değerlendirilmesinde yaşandığını belirten Akyüz; "Bu gelirin ve birikimin etkinliklere aktarılmasındaki serbestliğin STK'ların kendini daha özgür ifade etmesi ve geliştirmesi için" gerekli olduğunu vurguluyor.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
**Sivil Toplum Kuruluşları
Eğitim ve Araştırma Birimi**

Sosyal sorumluluk bilincinin tüm dünyada yaygınlaşmasının STK'ların önemini arttırdığı düşüncesiyle Türkiye'de bu konuyla ilgili gelişmeler neler olduğunu sordumuzda, Alper Akyüz; "**Öncelikle sosyal sorumluluk bilincinin yaygınlaşmakta olduğu söylemini doğrulamak, sonra da eleştiriye tabi tutmak**" gerektiğini söylüyor.

Politik partilerden kaçış ve anlamlı bir iş yapma isteğinin gönüllü hizmete talip olan özellikle gençlerin sayısını artırdığını belirten Alper Akyüz; "Gönüllü yönetimi artık başlı başına bir disiplin ve iş haline gelmiştir, ancak Türkiye'de büyük STK'lar dışındakiler bu kavrama yabancıdır" diyor.

STK'ların amaçlarına yönelik olarak özel sektörle ve resmi kuruluşlarla gerek kaynak sağlama, gerekse de saha çalışmaları açısından çeşitli işbirlikleri geliştirilebileceklerini savunuyor.

İstanbul Bilgi Üniversitesi bünyesinde kurulan, "**Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi**" nin, STK çalışanlarına ve gönüllülerine yönelik eğitimler düzenlediğini ve bu eğitimler sürerken sürekli bir değerlendirme programı

yardımıyla Bölümü materyal ve yöntem konusunda geliştirdiğini ifade eden Alper Akyüz; her dönemde deneyimli eğitmen ve aktivistlerin yanı sıra çeşitli akademisyenlerin de seminerler verdiğini belirtiyor.

Bu seminerlerin içeriğine web sayfasından ulaşabileceğini ekliyor. (<http://stk.bilgi.edu.tr>).

STK Kütüphanesi

Alper Akyüz bir yandan da Bilgi Üniversitesi kütüphanesinde **2000'i aşkın kitaptan oluşan bir STK koleksiyonuyla** bilgi alt yapısını sağlamlaştırmaya çalıştıklarını, Ekim 2005'ten itibaren birikimlerini İstanbul'la sınırlı kalmadan değerlendirmek üzere **Uzaktan Öğretim Ağırlıklı STK Eğitim Programını** başlattıklarını ifade ediyor. Önümüzdeki dönem herkesin günlük yaşamını fazlasıyla etkileyecek olan AB müzakere sürecine haklar temelli STK'ların katılımını desteklemek amacıyla ayrı bir çalışmanın da şu anda yürütüldüğü bilgisini ekliyor.

Alper Akyüz'e değerli bilgilerinizi bizlerle paylaştığı için teşekkür ediyor Sivil Toplum alanında yaşanacak her türlü gelişmenin desteklenmesini diliyoruz.